พรอันประเสริฐ

โดย น.ท. น.พ. จักรพงศ์ ไพบูลย์

พรอันประเสริฐ

พิมพ์ครั้งแรก	ธันวาคม ๒๕๕๐	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒	ธันวาคม ๒๕๕๐	จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓	เมษายน ๒๕๕๑	จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๔	กรกฎาคม ๒๕๕๒	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๕	ตุลาคม ๒๕๕๓	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๖	สิงหาคม ๒๕๕๔	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๗	พฤศจิกายน ๒๕๕๕	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๘	สิงหาคม ๒๕๕๖	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๙	กันยายน ๒๕๕๘	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๑๐	ตุลาคม ๒๕๖๐	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พร..อันประเสริฐ ขอที่ใคร ในโลกหล้า
พรล้ำค่า อันเป็นเลิศ เกิดได้ไหม
ทั้งอยากให้ พรนั้นจริง ทุกสิ่งไป
ขอที่ใคร ขอที่ไหน อย่างไรดี

ขอความเจริญในธรรม พึงมีแด่ทุกท่าน

บทนำ

“ **พร** ” เป็นคำพูด ที่แสดงความปรารถนาดี ความเป็นมงคล เป็นสิ่งที่สูงค่า เพราะประกอบไปด้วยเมตตาจิต คือ ความปรารถนาดีของผู้ให้ และเป็นสิ่งที่ทำให้ใจของผู้รับ เกิด กุศล เกิดความดีงาม เกิดปีติอิ่มใจ และเป็นผลจากการได้รับความเมตตานั่นเอง ที่ใดมีการให้พรและรับพร ที่นั้นเวลานั้นเป็นที่ที่มีความสุข

หนังสือเล่มนี้จะกล่าวถึง พร และสิ่งประเสริฐอันเป็นมงคลทั้งปวง จากคำสอนในพระพุทธศาสนา ทำให้โยงใยไปถึงพระธรรมคำสอนจำนวนมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ล้ำค่า มีผลประดุจพรคุ้มครองเช่นเดียวกัน

นอกจากมีพุทธพจน์ และพระสูตรที่สำคัญแล้ว ในตอนท้ายจะมี **บทสวดมนต์** ซึ่งได้มีบทสวด พุทธชัยมงคลคาถาพร้อมคำแปลให้ด้วย เพราะเป็นมงคลที่พระภิกษุมักสวดให้พรเราอยู่เสมอ ในงานมงคลต่าง ๆ

ทั้งหมดนี้ ขอมอบเป็น **พรอันประเสริฐ** แด่ทุกท่าน

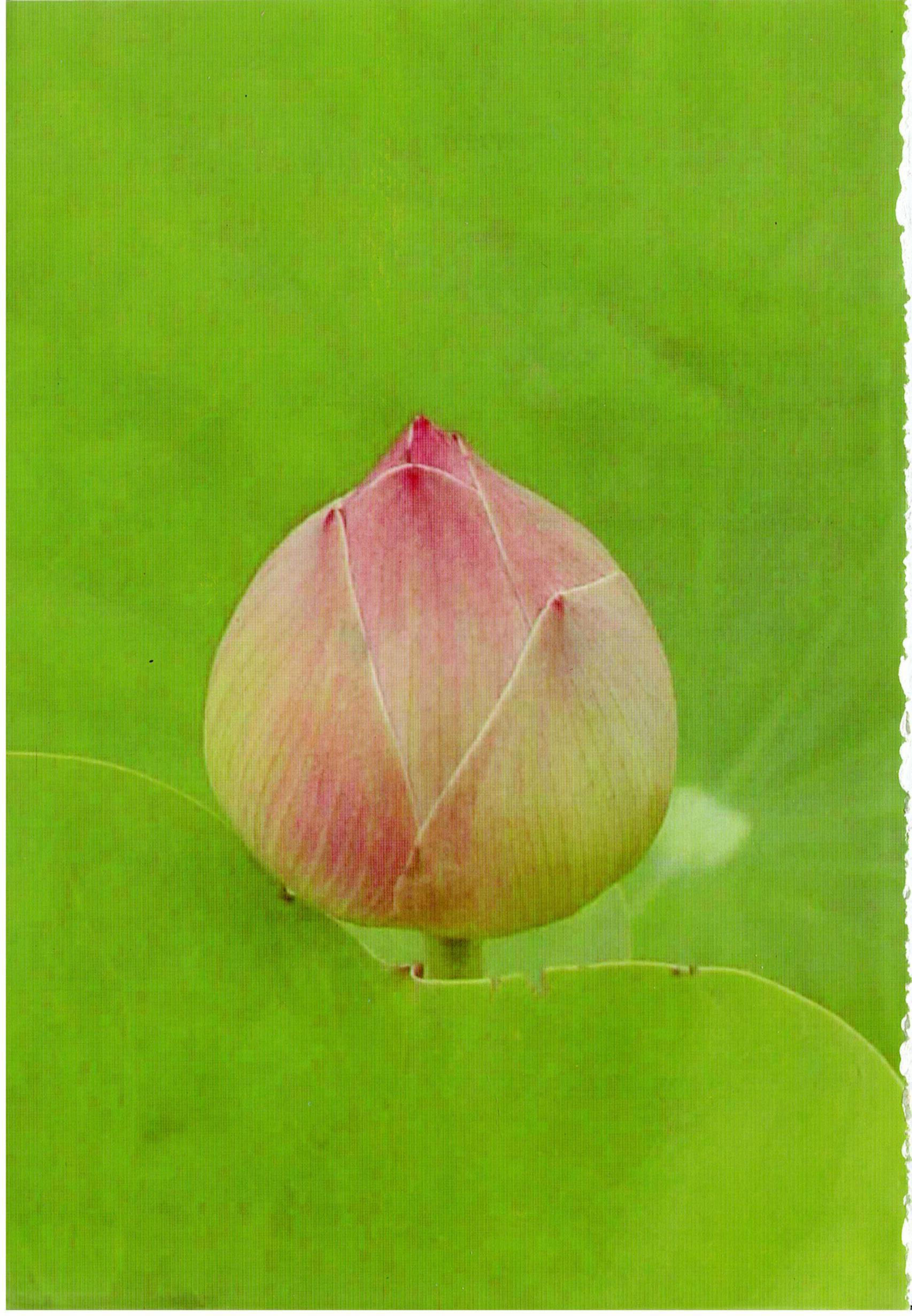
ผู้เขียนคิดเสมอว่า ตนเป็นผู้โชคดีแล้วที่มีโอกาสได้ศึกษาและปฏิบัติธรรม อยากให้ทุกท่านได้รู้จักพระธรรมอันล้ำค่านี้บ้าง ผู้เขียนถือว่า ตนเป็นเพียงผู้เรียบเรียงเท่านั้น ความดีทั้งหมดเป็นของ **พระธรรม** อันตรัสไว้ดีแล้ว **ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า** จึงขอให้ถือว่าบทความนี้ไม่มีลิขสิทธิ์ ผู้ใดอ่านแล้วเกิดความพอใจขอให้นำไปเผยแพร่ได้ โดยไม่ต้องขออนุญาต และโปรดบอกกล่าวสักหน่อย เพื่อที่ผู้เขียนจะได้ปีติ ปลื้มใจกับการทำดีของท่าน ถ้าท่านต้องการหนังสือเพิ่มเติมเพื่อแจกจ่ายหรือทำบุญ อย่าลังเลใจที่จะติดต่อตามเบอร์โทรศัพท์ท้ายเล่ม

ความดีใด ๆ จากหนังสือนี้ ผู้เขียน **ขอถวายเป็นพุทธบูชา** ทั้งขอให้ถึงแก่ บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ครอบครัว ผู้มีพระคุณตลอดจนผู้ที่ผู้เขียนเคยล่วงเกินมา และขอให้มีแก่ท่านผู้อ่านทุกท่านขอให้เจริญในธรรมทุกท่านเทอญ

น.พ. จักรพงศ์ ไพบูลย์

๖ ตุลาคม ๒๕๖๐

สารบัญ

ที่มาของการให้พร

เมื่อถึง เทศกาลปีใหม่ หรือในงานมงคลใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานวันเกิด วันแต่งงาน วันขึ้นบ้านใหม่ ทุกท่านก็คงจะได้ให้พรหรือรับพร จากผู้ที่เรารู้จักไปไม่น้อยทีเดียว บางท่านก็ขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์กันมากมาย ทุกคนต่างก็หวังว่า พรนั้นจะศักดิ์สิทธิ์ แต่พรเหล่านั้นศักดิ์สิทธ์จริงหรือ พรคือสิ่งใดกันแน่ อย่างไรจึงเป็นพรที่แท้จริง อย่างไรจึงเป็นพรที่ประเสริฐที่สุด

โดยแท้จริงแล้ว คำว่า " **พร** " นั้น แปลว่า " **คำพูด ที่แสดงความปรารถนาดี** " ซึ่งเกิดจากผู้รับพร ต้องการความดี ความเป็นมงคล เรื่องของการให้พร ขอพร มีบันทึกมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลแล้ว มีการขอพรของนางวิสาขา ต่อพระพุทธองค์ การขอพรของนางสุชาดา ต่อพระอินทร์ ในสมัยนั้น ก็มีชาวบ้านมาขอพรจากพระสงฆ์ เช่น ขอให้ท่านกล่าวว่า จงมีอายุยืนยาว ดังนี้เป็นต้น ในเบื้องต้น พระพุทธองค์ทรงคำนึงเรื่อง ศีล และความถูกต้อง จึงไม่ทรงอนุญาตให้ภิกษุให้พรใด ๆ เลย แม้พระองค์เอง ก็ไม่ให้พร แต่สอนให้ทำความดีแทน เมื่อนางวิสาขา ซึ่งเป็นอุบาสิกา มาขอ

พร พระพุทธองค์ ตรัสว่า " **ตถาคตเลิกให้พรแล้ว วิสาขา** " ทั้งนี้ เพราะความสำเร็จ ย่อมไม่ได้มาจากพรที่รับ แต่มาจากผลของกรรมหรือการกระทำที่ทำไว้ ดังพุทธพจน์ที่ว่า " **ผู้ใดทำกรรมอย่างใดไว้ ย่อมได้รับผลแห่งกรรมนั้น** "

แต่ต่อมา เมื่อพระสงฆ์ ไม่ให้พรเลย ก็เป็นที่ติเตียนของชาวบ้านอีก พระพุทธองค์จึงทรงพิจารณาและเห็นว่า ที่แท้แล้วชาวบ้านต้องการสิ่งที่เป็นมงคล จึงทรงอนุญาตให้พระภิกษุให้พรได้ ดังพุทธพจน์นี้ " **ดูกรภิกษุทั้งหลาย ชาวบ้านมีความต้องการด้วยสิ่งเป็นมงคล เราอนุญาตให้ภิกษุ..ให้พรตอบแก่ชาวบ้านว่า ขอท่านจงเจริญชนมายุยืนนาน** " ***พระวินัยปิฎก ๗/๑๘๖***

ถ้าสังเกตดี ๆ เราจะพบว่า เมื่อมีการอวยพร หรือรับพร ทุกคนจะรู้สึกได้ทันทีว่า นั่นเป็นสิ่งดี เป็นสิ่งดีงามที่เกิดขึ้นในตอนนั้น ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะมีคุณธรรมอย่างหนึ่งเกิดขึ้นเสมอ ในการให้พร นั่นคือ **เมตตาธรรม** เป็นความเมตตาของผู้ให้พร ที่ประสงค์จะให้ผู้รับ มีความสุข มีความเจริญ ได้รับสิ่งที่ดี **ผู้รับเองก็รู้สึกได้ในทันที ดังนั้น การให้พร และรับพร จึงเป็นสิ่งที่ดีเสมอ ในสังคมเรา**

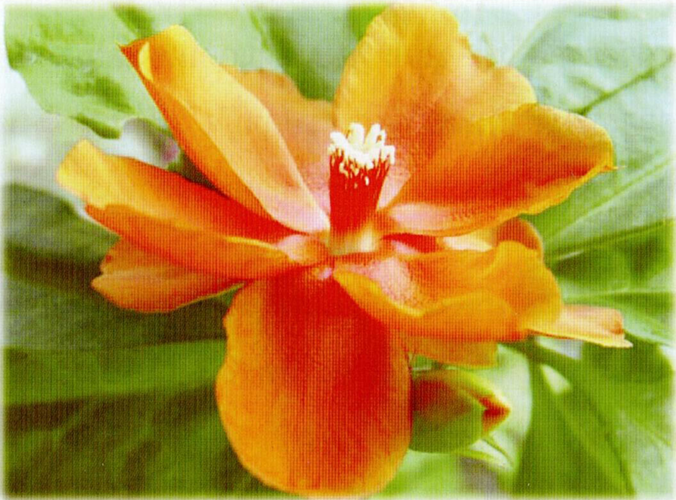
การขอพร ก็เป็นเรื่องแปลก ความจริง เราทุกคนก็ทราบกันว่า **ผลย่อมมาจากเหตุ** คือ เช่น ทำดี ก็ย่อมได้ดี แต่ในสมัยนี้ เมื่อเราขอพร เราก็มักจะขอผลที่ดีงามเลย คือขอผลดี โดยไม่หวังว่าจะทำเหตุที่ดีแต่อย่างใด แต่สมัยโบราณ คนจำนวนมากขอพรที่จะได้ทำเหตุที่ดี คือ ขอเพื่อจะได้มีโอกาสทำความดี เช่น **พรของนางวิสาขา** เป็นต้น นางวิสาขาได้ขอพรที่จะถวาย ผ้าสรง น้ำ อาหาร ที่เหมาะกับภิกษุอาพาธ และยา เป็นต้น คือ ขอต่อพระพุทธองค์ให้ภิกษุรับของเหล่านี้ได้ จากบุคคลที่ต้องการถวาย โดยนางวิสาขา ไม่ได้ขอพร อะไรให้แก่ตนเองเลย แต่เป็นการขอโอกาสที่จะทำดี และให้มีพุทธบัญญัติ ให้พระสงฆ์รับสิ่งเหล่านี้ได้จากคนทั่วไป เพื่อที่ทุกคนจะได้ทำบุญเหล่านี้ได้

อย่างไรก็ตาม การให้พร หรือรับพร เป็นเรื่องของความดีงามทั้งสิ้น แต่นี้ไป เมื่อเราจะให้พรใคร ให้ตั้งความเมตตาไว้ในใจแล้วให้พร เมื่อจะรับพร ให้คิดว่า เราจะทำสิ่งที่ดีงาม เพื่อที่พรที่เรารับนั้นจะได้ศักดิ์สิทธิ์ เป็นมงคลมากขึ้น พระพุทธองค์ทรงสอนว่า เมื่อเรามี **ความสุจริต** พร้อมทั้ง กายวาจาใจ เมื่อนั้น คือ **มงคลดี เวลาดี** จะทำอะไรก็ดี จะรับพร ก็ย่อมต้องดีด้วยเช่นกัน

พุทธพจน์

ประโยชน์ได้ล่วงเลยคนโง่เขลาผู้มัวคอยฤกษ์อยู่ ประโยชน์เป็นฤกษ์ของประโยชน์ ดวงดาวจักทำอะไรได้

นักขัตตชาดก ๒๗/๔๙

พร อันประเสริฐ

ในสมัยพุทธกาลมีผู้ถามพระพุทธองค์ว่า

อะไร เป็นทรัพย์เครื่องปลื้มใจอันประเสริฐที่สุดในโลกนี้
อะไรที่บุคคล กระทำแล้วย่อมนำความสุขมาให้
อะไรเป็นรสยังประโยชน์ให้สำเร็จกว่ารสทั้งหลาย
นักปราชญ์กล่าวว่า ความเป็นอยู่อย่างไรว่า ประเสริฐที่สุด

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบด้วยพระคาถาว่า

" **ศรัทธา** เป็นทรัพย์ เครื่องปลื้มใจอันประเสริฐที่สุดของบุรุษในโลกนี้ **ธรรม** ที่บุคคลประพฤติดีแล้วย่อมนำความสุขมาให้ **สัจจะ** แลเป็นรสยังประโยชน์ให้สำเร็จกว่ารสทั้งหลาย นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าว **ชีวิตของบุคคลผู้เป็นอยู่ด้วยปัญญา** ว่า ประเสริฐที่สุด ฯ " ***อาฬวกสูตร ๒๕/๓๑๑***

ศรัทธาในที่นี้คือ ศรัทธาในพระรัตนตรัย **สัจจะ** ในความหมายนี้ คือ สัจจะ ๔ หรือที่เรียกว่า อริยสัจสี่ ส่วน**ผู้มีปัญญา** สำหรับบุคคลทั่วไป คือ ผู้ที่รู้ดีชั่ว และมีการกระทำอย่างถูกต้องด้วย คือรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีและไม่ดี และเขาก็กระทำแต่สิ่งที่ดี หลีกเลี่ยงการกระทำชั่ว ผู้ใดทำอย่างนี้ได้ ถือว่า เป็นผู้มีปัญญา แต่ถ้าเราอยากได้สิ่งที่เป็นเลิศในเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น **อายุ วรรณะ สุข พละ** พุทธองค์ ก็ทรงสอนเช่นกันว่า สิ่งนั้นเกิดจากบุญ และก็มีวิธีการที่จะได้มา โดยไม่ยากเลย ดังนี้

" บุญที่เลิศ **อายุ วรรณะ ยศ เกียรติคุณ สุข และพละ** อันเลิศ ย่อมเจริญแก่ บุคคล **ผู้รู้แจ้งซึ่งธรรมอันเลิศ** เลื่อมใสโดยความเป็นของเลิศ **เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า**ผู้เลิศ ผู้เป็นทักขิไณยบุคคลชั้นเยี่ยม **เลื่อมใสในพระธรรม**อันเลิศ ซึ่งเป็นธรรมปราศจากราคะ สงบและเป็นสุข **เลื่อมใสในพระสงฆ์**ผู้เลิศ ซึ่งเป็นบุญเขตชั้นเยี่ยม **ถวายทาน**ในท่านผู้เลิศนั้น ผู้มีปัญญาตั้งมั่นแล้วในธรรมอันเลิศ **ให้ทานแก่ท่านผู้เป็นบุญเขตอันเลิศ** จะเกิดเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ก็ตาม ย่อมถึงความเป็นผู้เลิศบันเทิงอยู่ ฯ ***ปสาทสูตร ๒๑/๓๔***

กล่าวโดยย่อคือ **ความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย** และ **การให้ทาน แก่เนื้อนาบุญ** คือพระสงฆ์ จะทำให้ได้มาซึ่ง อายุ วรรณะ สุข พละ นั่นเอง

แต่ถ้าจะถามโดยรวมว่า แล้ว **อะไร ประเสริฐที่สุดอย่างแท้จริงสำหรับคนทั่ว ๆ ไป** ตอบว่า คือ **ธรรม** ธรรมเท่านั้นประเสริฐที่สุดในประชุมชน ดังพุทธพจน์ ที่มีดังนี้

"...สัตว์เหล่านั้นจะต่างกันหรือเหมือนกัน จะไม่ต่างกันหรือไม่เหมือนกัน ก็ด้วยธรรมเท่านั้น ไม่ใช่นอกไปจากธรรม ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ความจริง **ธรรม เท่านั้นเป็นของประเสริฐสุดในประชุมชน** ทั้งในเวลาที่เห็นอยู่ ทั้งในเวลาภายหน้า ฯ " ***อัคคัญญสูตร ๑๑/๖๔***

เมื่อธรรม คือสิ่งที่ประเสริฐที่สุด **พรที่ประเสริฐที่สุดที่เราควรจะได้รับ ก็คือ การประพฤติธรรม** นั่นเอง ครูบาอาจารย์หลายท่าน เมื่อเขาขอพร ท่านให้พรแล้วก็สอนให้รักษาศีล หรือสอนให้ละความชั่ว เพราะ นั่นคือการประพฤติธรรม ท่าน **ธัมมวิตักโก** หรือ **เจ้าคุณนรรัตน์ราชมานิต** ท่านสอนตรง ๆ ด้วยว่า **" ทำดี ดีกว่าขอพร "**

แต่นี้ไป ถ้าเรารับพรจากที่ใด ขอให้ตั้งใจทำดีด้วย ละความชั่วด้วย พรนั้นจะศักดิ์สิทธ์ ได้ และเป็นพรอันประเสริฐที่แท้จริง ของเรา อย่างไม่แปรผัน แน่นอน

พุทธพจน์

“ **ธรรมแลย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม** ธรรมอันบุคคล ประพฤติดีแล้วย่อมนำสุขมาให้ นี้เป็นอานิสงส์ในธรรมอันบุคคลผู้ประพฤติดีแล้ว ผู้ประพฤติธรรมย่อมไม่ไปทุคติ ”

รุกขธรรมชาดก ๒๖/๓๓๒

เมตตาธรรม

อย่างที่ได้กล่าวแล้วว่า เมื่อเรารับพร เรามีความสุข ทั้งนี้ เพราะ “ **พร** ” เป็นการแสดงความปรารถนาดี ในการให้พร มีการเจริญ**เมตตา** อยู่ด้วยนั่นเอง ความมีเมตตา หรือ เมตตาธรรม เป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่มากอย่างที่คิดไม่ถึง

เมตตา แปลว่า ความปรารถนาให้เป็นสุข เป็นธรรมะที่ทำลายความโกรธได้โดยตรง จัดเป็นธรรมะที่อยู่ใน **พรหมวิหาร ๔** คือ **เมตตา** (ปรารถนาให้เป็นสุข) **กรุณา** (ความปรารถนาให้พ้นทุกข์) **มุทิตา** (พลอยยินดี) และ **อุเบกขา** (วางใจเป็นกลาง) ศาสนาพุทธสอนว่า ธรรมะหมวดนี้ เป็นคุณธรรม ที่มีอยู่ใน พรหม และเมื่อทำให้มาก ก็จะนำไปสู่การเป็นพระพรหม อานิสงส์ของการเจริญเมตตา เป็นประจำ มีอยู่อย่างมากมาย และความเมตตา ทำให้เรา ชนะความโกรธ ทำให้มีการให้ทาน และทำให้มีการให้อภัยทาน คือยกโทษให้กันได้อีกด้วย ผู้ที่มีเมตตา จะเสมือน มีศีล อยู่ในตนเอง เพราะเขาจะไม่ทำร้ายใคร อื่นเลย เนื่องจาก ปรารถนาให้ทุกคนมีความสุขนั่นเอง

ในพุทธศาสนา อานิสงส์ของความ เมตตามีกล่าวไว้หลายแห่งในพระไตรปิฎก โดยมีผลถึง ๑๑ ประการคือ

หลับเป็นสุข
ตื่นเป็นสุข
ไม่ฝันร้าย
เป็นที่รักของมนุษย์
เป็นที่รักของอมนุษย์
เทวดาย่อมรักษา
ไฟ ยาพิษ ศาสตรา ย่อมไม่กล้ำกลาย
จิตตั้งมั่นได้รวดเร็ว
ผิวหน้าผ่องใส
ไม่หลงตาย (มีสติ เมื่อตอนตาย)
เมื่อล่วงลับไปแล้ว ถ้ายังมิได้บรรลุธรรมอันยิ่งขึ้นไป
ย่อมเข้าถึงพรหมโลก

พระวินัยปิฎก ๘/๑๐๐๔

เมตตาธรรม เป็นธรรมที่ดับโทสะ หรือความโกรธได้โดยตรง ท่านว่า เมื่อโกรธ ถ้าจะให้หายต้องเจริญเมตตา แต่สิ่งที่ยากก็คือ จะทำอย่างไรจึงจะมีเมตตาได้ เมื่อมีความโกรธเกิดขึ้นมาแล้ว เราจะต้อง คิดอย่างไรความเมตตาจึงจะเกิด ความคิดอย่างนี้ถือ เป็นความคิดอันแยบคาย (**โยนิโสมนสิการ**) ซึ่งมีหลักที่น่าคิด บางประการดังนี้

๑. คิดแบบเอาใจเขามาใส่ใจเรา ว่าเขากับเราก็ เหมือนกันนั่นเอง ทุกคนก็ปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ กันทั้งสิ้น ทุกอย่างที่ทำไปก็ล้วนมีแต่เหตุปัจจัยให้กระทำทั้งนั้น ทุกคนต่างก็รักตัวเอง แต่ก็ทำพลาดไปกันได้ เพราะกิเลสที่เข้า มาในใจ คือ โลภ โกรธ และหลง กันทั้งสิ้น เมื่อพลาดไปแล้ว ก็ ไม่รู้จะโกรธกันไปทำไม อะไรให้อภัยได้ก็ให้อภัยกันจะดีกว่า

๒. คิดว่าทุกสิ่งไม่เที่ยง โลกนี้ไม่เที่ยง ทุกคนไม่นานก็ ต้องตาย ต้องเจ็บป่วย ต้องพลัดพรากกันทั้งสิ้น ไม่เกิน ๑๐๐ ปี ก็ตายกันหมด และบางครั้งก็เร็วกว่านั้นมาก ทุกคนล้วนเป็นสิ่งที่ น่าสงสาร ไม่รู้จะป่วย จะตายกันเมื่อไร เหมือนสัตว์ที่ถูกบรรทุก ไปโรงฆ่าสัตว์ น่าสงสารมาก จะตายกันอยู่รอมร่อแล้วยังกัดกันใน รถอีก

๓. คิดว่า ความโกรธเป็นความเศร้าหมองทุกข์ใจ แต่ถ้าให้อภัยกันปรารถนาดีต่อกันจะมีความสุขใจขึ้นมาได้ทันที เราควรจะมีชีวิตอยู่กับสิ่งที่ดี มีความสุขมากกว่า ไม่รู้จะพากันทำตัวทำใจให้เศร้าหมองไปทำไม

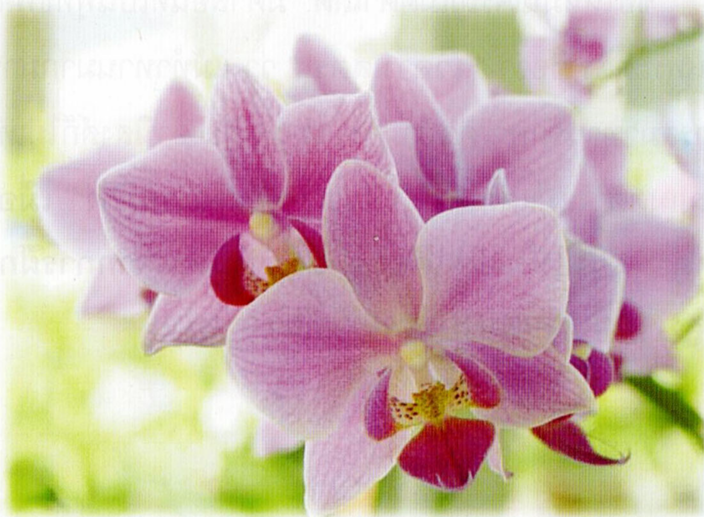
การคิดอย่างนี้ ทำให้มีธรรมะ เกิดมาได้ในใจ ทำให้ปล่อยวางและให้อภัยได้ง่าย จากนั้นก็คิดว่า ขอให้เราทุกคน ทั้งเขา และเรา จงมีความสุขเถิด และความคิดอย่างหลังสุดนี้แหละ คือ การเจริญเมตตา

ขอให้หมั่นเจริญเมตตาเถิด มีคำสอนที่เป็นพุทธพจน์สอนไว้ในพระสูตร ชื่อว่า " **เวลามสูตร** " ว่า แม้ทำทานมากมาย หรือมีการสมาทานรักษา ศีลห้า หรือ เบญจศีล อานิสงส์ก็ไม่เท่า การเจริญเมตตา แม้แต่เพียงนิดเดียวเลย ทรงสอนอีกว่า **เมื่อเจริญเมตตา แม้เพียงนิดเดียว ถือว่าไม่ห่างจากการฝึกสมาธิชั้นสูง จนมีฌานสมาบัติเลยทีเดียว**

พุทธพจน์

" ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุเจริญเมตตาจิต แม้ชั่วกาลเพียงลัดนิ้วมือ เดียวเท่านั้น ภิกษุนี้เรากล่าวว่า อยู่ไม่เหินห่างจากฌาน ทำตามคำสอนของ พระศาสดา ปฏิบัติตามโอวาท ไม่ฉันบิณฑบาตของชาวแว่นแคว้นเปล่า ก็จะกล่าวไยถึงผู้ทำเมตตาจิตนั้นให้มากเล่า "

พระสุตตันตปิฎก ๒๐/๕๕

มงคลอันประเสริฐ ๓๘ ประการ

เราขอพร เพราะต้องการสิ่งที่เป็นมงคล พระท่านให้พร ก็เพื่อให้สิ่งที่เป็นมงคลแก่เรา เมื่อพูดถึงสิ่งที่เป็นมงคล ปัจจุบันนี้ เรานึกได้หลายอย่าง ในอดีตกาล ก็มีเทวดาและมนุษย์ได้แสวงหาสิ่งที่เป็นมงคล เช่นกัน และถกเถียงกันมาก จนมีเทวดาไปทูลถามพระพุทธองค์ ขอให้พระพุทธองค์ทรงสอนว่า อะไรบ้างที่เป็นมงคลอย่างแท้จริง พระพุทธองค์ก็ทรงสอนว่า มงคลนั้น มีอะไรบ้าง นับได้ ๓๘ ประการ ดังบันทึกไว้ใน **มงคลสูตร** ซึ่งจะขอนำมาแสดงเป็นทั้งคำอ่านบาลี และคำแปลดังนี้

เอวัมเม สุตัง เอกัง สะมะยัง

ในสมัยหนึ่ง พระอานนท์เถระเจ้าได้สดับมาว่า

ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ

เชตะวะเน อนาถะปิณฑิกะ อาราเม

พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่

ในพระวิหารชื่อ เชตะวนาราม

ของ อนาถปิณฑิกเศรษฐี ณ กรุงสาวัตถี

อะถะ โข อัญญะตะรา เทวะตา

ครั้งนั้นแล เทพยดา องค์หนึ่ง

อะภิกกันตายะ รัตติยา อะภิกกันตะวัณณา

มีรัศมีงามยิ่ง เมื่อปฐมยาม ราตรีผ่านไปแล้ว

เกวะละกัปปัง เชตะวะนัง โอภาเสตวา

ยังพระเชตะวันให้สว่างไสวไปทั่ว

เยนะ ภะคะวา เตนุปะสังกะมิ

(เทพยดา) ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า จนถึงที่ประทับ

อุปะสังกะมิตวา ภะคะวันตัง อภิวาเทตวา

เอกะมันตัง อัฏฐาสิ

ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว จึงถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า

แล้วยืนอยู่ ณ ที่อันควร ส่วนหนึ่ง

เอกะมันตัง ฐิตา โข สา เทวตา ภะคะวันตัง

คาถายะ อัชฌะภาสิ

แล้วได้กราบทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยคาถา ว่า

พะหู เทวา มะนุสสา จะ

เทวดาและมนุษย์เป็นอันมาก

มังคะลานิ อะจินตะยุง อากังขะมานา โสตถานัง พรูหิ มังคะละมุตตะมัง

ผู้หวังความสวัสดีได้พากันคิดถึงมงคล คือเหตุให้ถึงความเจริญทั้งหลาย

ขอพระองค์ทรงตรัสบอก มงคลอันสูงสุด ด้วยเถิด ....

(พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสบอกว่า)

อะเสวะนา จะ พาลานัง

การไม่คบคนพาลทั้งหลาย

ปัณฑิตานัญจะ เสวะนา

การคบแต่บัณฑิตทั้งหลาย

ปูชา จะ ปูชะนียานัง

การบูชา คนที่ควรบูชา

เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
นี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

ปะฏิรูปะเทสะวาโส จะ
การอยู่ในประเทศอันควร

ปุเพ จะ กะตะปุญญะตา
ความเป็นผู้มีบุญอันกระทำไว้แล้วในกาลก่อน

อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ
การตั้งตนไว้แล้ว โดยชอบ

เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
นี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

พาหุสัจจัญจะ สิปปัญจะ
ความเป็นผู้เรียนรู้มาก การมีศิลปะวิทยา

วินะโย จะ สุสิกขิโต
ความเป็นผู้มีระเบียบวินัยดี

สุภาสิตา จะ ยา วาจา
การพูดแต่วาจาที่ดี

เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
นี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

มาตาปิตุอุปัฏฐานัง
การบำรุงบิดามารดา

ปุตตะทารัสสะ สังคะโห
การสงเคราะห์บุตร การสงเคราะห์ภรรยา

อะนากุลา จะ กัมมันตา
การเป็นผู้ทำการงาน ไม่คั่งค้าง

เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
นี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

ทานัญจะ ธัมมะจะริยา จะ

การให้ทาน การประพฤติธรรม

ญาตะกานัญจะ สังคะโห

การสงเคราะห์ญาติทั้งหลาย

อะนะวัชชานิ กัมมานิ

การทำงานที่ปราศจากโทษ

เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ

นี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

อาระตี วิระตี ปาปา

การงดเว้นจากความชั่ว

มัชชะปานา จะ สัญญะโม

การละเว้นจากการดื่มน้ำเมา

อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ

การไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย

เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ

นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

คาระโว จะ นิวาโต จะ

การมีสัมมาคารวะ การอ่อนน้อมถ่อมตน

สันตุฏฐี จะ กะตัญญุตา

มีความสันโดษ มีความกตัญญู

กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง

การฟังธรรมตามกาลเวลา

เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ

นี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

ขันตี จะ โสวะจัสสะตา

มีความอดทน ความเป็นผู้ว่านอนสอนง่าย

สะมะณานัญจะ ทัสสะนัง

การได้พบเห็นสมณะ คือผู้สงบระงับ

กาเลนะ ธัมมะสากัจฉา

การสนทนาธรรม ตามกาลเวลา

เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ

นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

ตะโป จะ พรัหมะจะริยัญจะ

มีความเพียรเครื่องเผากิเลส การประพฤติพรหมจรรย์

อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง

การเห็นอริยะสัจ ทั้งหลาย

นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ

การกระทำพระนิพพานให้แจ้ง

เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ

นี้เป็นมงคลอันสูงสุด

ผุฏฐัสสะ โลกะธัมเมหิ จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ

จิตไม่หวั่นไหว (ในโลกธรรมทั้งแปด)

อะโสกัง วิระชัง เขมัง

จิตไม่เศร้าโศก จิตหมดธุลีคือกิเลส จิตถึงความเกษม

เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ

นี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

เอตาทิสานิ กัตวานะ สัพพัตถะมะปะราชิตา

สัพพัตถะ โสตถิง คัจฉันติ

เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย พากันปฏิบัติมงคลธรรม

เครื่องให้ถึงความเจริญ เช่นนี้แล้ว

ย่อมเป็นผู้ไม่พ่ายแพ้ข้าศึกทุกหมู่เหล่า

ย่อมถึงสุขสวัสดี ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ

ตันเตสัง มังคะละมุตตะมันติ ฯ

ข้อนั้นเป็นมงคลอันสูงสุดของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายเหล่านั้น

ด้วยประการฉะนี้ แล ฯ

มงคลสูตร ๒๕/๓๑๗

มงคล ทั้ง ๓๘ ประการนี้ แม้มีบางข้อก็เป็นมงคล มงคลบางข้อเป็นเหตุ คือ ถ้าทำอย่างนี้จะเป็นสาเหตุให้ได้รับสิ่งที่ดี เช่น **การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต** ซึ่งสองข้อนี้ มีค่าที่สุดในความเห็นของผู้เรียบเรียง และมงคลบางข้อก็เป็นผลแห่งการกระทำ เช่น **การกระทำพระนิพพานให้แจ้ง** เป็นต้น

รายละเอียดของมงคลต่าง ๆ ส่วนมากจะเข้าใจได้เลย ในส่วนที่เป็นธรรมอันลึกซึ้ง จะขอผ่านไปก่อนไม่กล่าวไว้ในนี้ แต่ผู้สนใจอาจศึกษาได้เพิ่มเติมจากที่อื่น เช่น พระไตรปิฎก หรือจากบทความเรื่อง มงคล ๓๘ ซึ่งมีท่านผู้รู้ เรียบเรียงไว้มากมาย

พุทธพจน์

อิธ โมทติ เปจฺจ โมทติ
กตปุญฺโญ อุภยตฺถ โมทติ
โส โมทติ โส ปโมทติ
ทิสฺวา กมฺมวิสุทฺธิมตฺตโน

คนทำดีย่อมร่าเริงในโลกนี้
คนทำดีย่อมร่าเริงในโลกหน้า
คนทำดีย่อมร่าเริงในโลกทั้งสอง
คนทำดีย่อมร่าเริง เบิกบานใจยิ่งนัก
เมื่อมองเห็นแต่กรรมบริสุทธิ์ของตน

การประพฤติธรรม
คือ พรอันประเสริฐสุด

การประพฤติธรรม คือ การละความชั่ว ทำความดี และอบรมจิตใจให้ผ่องใสมีปัญญา การกระทำความดี ในพระพุทธศาสนา มีวิธีการ ที่เรียกว่า **มรรค** มีอยู่แปดประการ ซึ่งอาจจะย่อ เป็นง่าย ๆ คือ **ศีล สมาธิ ปัญญา**

มรรค ถือเป็นแนวเป็นแนวทางเดียวที่นำไปสู่ความดับทุกข์ บางครั้งใช้คำว่า มรรค ๘ เพราะแม้จะมีทางเดียว แต่มีองค์ประกอบแจงออกมาได้เป็น ๘ ข้อ ดังนี้คือ

๑. สัมมาทิฐิ

สัมมาทิฐิ คือ การเชื่อในบาปบุญคุณโทษว่ามีผลจริง ได้แก่ การเชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่าทำบุญกับสมณะชีพราหมณ์ทุกชาติศาสนามีผล เชื่อว่าทำบุญกับพ่อแม่มีผล ความจริงแล้วมีอีกหลายระดับ ไปจนถึงขั้นสุดท้าย คือ มีปัญญาเห็นทุกข์ เห็นขั้นตอนในกลไกของจิตใจเป็นลำดับจนตัดทุกข์ได้

๒. สัมมาสังกัปปะ

สัมมาสังกัปปะ คือ การดำริชอบ ดำริชอบ คือคิดในสิ่งที่ดี ได้แก่ ดำริออกจากกาม ดำริไปในทางไม่พยาบาท ดำริในทางไม่เบียดเบียน ความคิดดีจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพูดและทำดี

๓. สัมมาวาจา

สัมมาวาจา คือ การไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ไม่ส่อเสียด ไม่เพ้อเจ้อเหลวไหล

๔. สัมมากัมมันตะ

สัมมากัมมันตะ คือการไม่ทำลายชีวิตสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม สำหรับพระสงฆ์คือ พระวินัย ซึ่งละเอียดมาก ทั้งนี้เพราะพระสงฆ์ยังชีพด้วยการขออาหารจากชาวบ้าน จึงควรมีศีลที่บริสุทธิ์

๕. สัมมาอาชีวะ

สัมมาอาชีวะ คือ อาชีพที่ถูกต้อง หมายถึง ละอาชีพที่ผิดศีลธรรมเสีย ดำรงชีวิตในทางที่ดีเท่านั้น

๖. สัมมาวายามะ

สัมมาวายามะ คือ มีความเพียรที่ถูกต้อง มีความเพียร ๔ อย่างคือ เพียรไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้น เพียรละความชั่วที่เกิดขึ้นแล้ว เพียรให้ความดีเกิดขึ้น เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้วให้เพิ่มพูน

๗. สัมมาสติ

สัมมาสติ คือ การระลึกในสติปัฏฐานสี่ มีรายละเอียดมากพอควร แต่การฝึกสมาธิแบบที่เราคุ้นเคยกัน เช่น ตามรู้ลมหายใจ รู้การเคลื่อนไหวของท้อง แล้วบริกรรม ยุบหนอพองหนอ หรือ บริกรรม พุทโธ สัมมาอะระหัง หรือ อะระหัง หรือ ดูการเคลื่อนไหวร่างกาย หรือกำหนดรู้จิต ดูความคิด ดูความรู้สึกต่าง ๆ ของจิต แล้วปล่อยวาง ละ ไม่ยึดมั่น ทั้งหมดนี้ ถือว่าจัดอยู่ในกลุ่มของการฝึกเจริญสติ ได้ทั้งสิ้น

๘. สัมมาสมาธิ

สัมมาสมาธิ เป็นสมาธิที่ถูกต้อง สมาธิไม่ใช่การกระทำแต่เป็นผลที่เกิดจากการกระทำ คือ ฝึกสติ ไม่สามารถจะบังคับให้มีหรือไม่มีได้ เมื่อฝึกสติและมีองค์ประกอบที่ถูกทาง สัมมาสมาธิจึงจะเกิดขึ้นเอง สมาธิ หมายถึงการมีจิตสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน มีความตั้ง

มั่น โดยเกิดจากการฝึกสติอยู่กับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งได้มั่นคง เช่น อยู่กับลมหายใจ อยู่กับคำภาวนา ถ้าสมาธิที่เราฝึกนี้ลึกพอถึงระดับหนึ่ง จะจัดเป็นองค์มรรค แนะนำไปสู่ปัญญาขั้นสุดท้ายของสัมมาทิฏฐิดังกล่าว

มรรคมีองค์แปดประการนี้อาจจะย่อได้เป็น ศีล สมาธิ และปัญญา ดังพุทธพจน์ นี้คือ

“...เรา จึงเจริญ มรรค คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อความตรัสรู้ เป็นผู้บรรลุความบริสุทธิ์อย่างยอดเยี่ยมแล้ว ดูกรมารผู้กระทำซึ่งที่สุด ตัวท่านเป็นผู้ที่เรากำจัดเสียได้แล้ว ”

ตโปกรรมสูตร ๑๕/๔๑๖

พุทธพจน์

อภิตฺถเรถ กลฺยาเณ
ปาปา จิตฺตํ นิวารเย
ทนฺธํ หิ กรโต ปุญฺญํ
ปาปสฺมึ รมตี มโน

พึงรีบเร่งกระทำความดี
และป้องกันจิตจากความชั่ว
เพราะเมื่อกระทำความดีช้าไป
ใจจะกลับยินดีในความชั่ว

ศีล

การมีศีล เป็นพรอันประเสริฐ ล้ำค่า อย่างที่สุด ศีล แปลว่า ปกติ แต่ความหมายอีกอย่างคือ **ความประพฤติดีทั้งกายและวาจา** ถือเป็นข้อที่ควรสำรวมระวัง ไม่ล่วงละเมิด แม้ความหมายจะเป็นเรื่องของกายวาจา แต่แท้ที่จริงแล้ว **ศีลที่บริสุทธิ์ ต้องเริ่มที่ใจ** ต้องมีใจที่จะถือศีล คือ มีเจตนาที่จะงดเว้นการทำผิดศีลนั้น ๆ จึงจะเป็นการถือศีล การถือศีล ภาษาพระเรียกว่า **สมาทานสิกขาบท** แปลว่า รับสิกขาบท (ข้อที่ควรศึกษา ข้อที่ควรงดเว้น) มาเป็นข้อปฏิบัติ

ศีล มีคุณค่ามากมาย ถ้าศึกษาในหมวดพุทธพจน์ถึงคำสอนของพระพุทธองค์ ใน " **เวลามสูตร** " จะพบว่า **แม้จะทำทานมากมายเพียงใด ก็มีอานิสงส์สู้ศีลไม่ได้เลย** ศีลมีผลในปัจจุบันทันที และมีผลดีงาม ข้ามภพข้ามชาติ ศีล ยังเป็นเรื่องที่พิเศษมาก ไม่เหมือนทาน คือ สำหรับ การให้ทาน ถ้าเราทำทานเราได้อานิสงส์ที่ดีตามมา ถ้าเราไม่ทำทาน ก็เฉย ๆ ไม่ผิดอะไร แต่ ศีล ถ้าตั้งใจรักษา จะมีบุญใหญ่ คือมีอานิสงส์ที่ดีมาก ๆ แต่

กลับกัน คือถ้าไม่รักษา และทำผิดศีลก็จะมีโทษมาก สำหรับผู้มีปัญญา เมื่อได้ศึกษา และพิจารณาเรื่องนี้แล้ว **ศีลจึงเป็นของต้องรักษา เป็นของควรมีเท่านั้น จะไม่มีไม่ได้**

เบญจศีล (ศีลห้า)

ศีลห้า มีอานิสงส์มากกว่าทาน พระพุทธองค์ทรงใช้คำว่า **มหาทาน** ถือเป็นการให้ทานที่ยิ่งใหญ่ ไม่เจาะจงผู้รับ ดังที่ตรัสไว้ใน **ปุญญาภิสันทสูตร** (*ต.บ. ๒๓/๑๒๙*) ว่า

การงดเว้นจากปาณาติบาต คือ การไม่ฆ่าสัตว์ทั้งด้วยตนเองและใช้ผู้อื่น เป็นการให้ความไม่มีเวร ไม่มีภัยแก่สัตว์ทั้งหลาย เป็นการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตสัตว์

การงดเว้นจากอทินนาทาน คือ การถือเอาของที่เจ้าของเขามิได้ให้ทั้งโดยตนเอง และใช้ผู้อื่น เป็นการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สินของผู้อื่น

การงดเว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร คือ การประพฤติผิดในบุตร ภรรยา สามีของผู้อื่น ชื่อว่า ให้ความบริสุทธิ์แก่บุตร ภรรยา สามีของผู้อื่น

การงดเว้นจากมุสาวาท คือ การกล่าวเท็จ กล่าวไม่จริง ชื่อว่าให้ความจริงแก่ผู้อื่น

การงดเว้นจากสุรา เมรัย และของมึนเมา เสพติด อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ชื่อว่าให้ความปลอดภัยแก่ทุกสิ่ง ทั้งนี้เพราะผู้ที่มึนเมาแล้วย่อมขาดสติ เป็นผู้ประมาท สามารถจะประพฤติล่วงศีลได้ทุกข้อ รวมทั้งประพฤติผิดอื่น ๆ ด้วย

ศีลห้า เริ่มด้วยใจที่มีเจตนาจะงดเว้นการทำผิด กระทำได้ทุกสถานที่ทุกเวลา โดยจะสมาทาน คือ การตั้งใจที่จะรักษาศีลกับตนเองก็ได้ เราจะใช้คำว่า ถือศีล ก็ได้ รักษาศีล ก็ได้ วิธีการก็เพียงแต่นึกหรือพูดตาม **คำสมาทานศีล** จะเป็นภาษาไทย หรือบาลี (ที่แปลงเป็นคำอ่าน) ก็ได้ดังนี้

ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท คือ เจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

อทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบทคือ เจตนางดเว้นจากการลักทรัพย์

กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบทคือ เจตนางดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม

มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบทคือ เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ

สุราเมระยะ มัชชะปะมา ทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบทคือ เจตนางดเว้นจากการดื่มสุราเมรัย

เมื่อเราตั้งใจ และพูดแม้เพียงพูดในใจ จะพูดบาลีก็ได้ หรือภาษาไทยก็ได้ ด้วยใจที่ตั้งใจจริง **ทันทีที่พูดจบในใจ ก็ถือว่ามีศีลตั้งแต่ตอนนั้นเลย** ดังนั้น **ให้หมั่นถือศีล** ถ้า **เผลอทำศีลขาด** พลั้งพลาดอย่างไร **ให้ตั้งใจและถือศีลใหม่ในทันที**

เมื่อเริ่มมีศีล แม้เพียงบางข้อ ความเจริญในธรรมก็จะมีมากขึ้นไปเอง ศีล ถือเป็นฐานแห่งความดีงามอันยิ่งใหญ่ ขอให้เราพยายามรักษา**ศีลห้า** ตลอดเวลา ถ้าทำไม่ได้ ให้ทำเป็นบางเวลาก็ยังดีกว่าไม่มีเลย จะถือแต่กลางคืน จะถือแต่วันหยุด จะถือเพียงวันละไม่กี่ชั่วโมง แต่ทำสม่ำเสมอ ก็ยังดีกว่าไม่มีศีลเลย จากนั้น เมื่อตั้งใจทำ ศีลก็จะเจริญมากขึ้น ประณีตขึ้นไปเอง

ขอเพียงแค่มีศีล พระพุทธองค์ทรงสอนว่า ผู้มีศีล จะมีอานิสงส์ถึงห้าประการคือ มีโภคทรัพย์มากมาย สองคือ มีกิตติศัพท์ชื่อเสียงดีงาม สามคือ ไปที่ใดได้รับเกียรติ ไม่เก้อเขิน ประการที่สี่ เมื่อถึงคราวตาย จะไม่หลง และมีสติ และสุดท้ายคือ เมื่อตายไปย่อมเข้าสู่สุคติโลกสวรรค์ ***สีลสูตร ๒๒/๒๑๓***

ในพระไตรปิฎก มีบันทึกอานิสงส์ของศีล จากคำบอกกล่าวของพระเถระรูปหนึ่ง ดังนี้

" **เรารักษาเบญจศีลให้บริบูรณ์ตลอดเวลาเท่านั้น** ... เราได้ระลึกถึงศีลของเรา ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำแล้วนั้น เราได้ไปสู่ภพดาวดึงส์ ได้เป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๐ ครั้ง ...**ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๗๕ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณานับมิได้** ... เรา ... เคลื่อนจากเทวโลกมาเกิดในสกุลพราหมณ์มหาศาลอันมั่งคั่งในนครไพรสาลี เมื่อศาสนาของพระชินเจ้ายังรุ่งเรืองอยู่ ... เราฟังศีลอยู่พร้อมกับมารดาและบิดา จึงระลึกถึงศีลของเราได้ เรานั่งอยู่บนอาสนะอันเดียว ได้บรรลุอรหันต์แล้ว เราได้บรรลุอรหันต์นับแต่เกิดได้ ๕ ปี "

เบญจศีลสมาทานนิยเถราปทานที่ ๔ ๓๒/๒๖

พุทธพจน์

สทฺโธ สีเลน สมฺปนฺโน ยโสโภคสมปฺปิโต
ยํ ยํ ปเทสํ ภชติ ตตฺถ ตตฺเถว ปูชิโต

ผู้มีศรัทธา สมบูรณ์ด้วยศีล เพียบพร้อมด้วย ยศแลโภคะ จะไปประเทศใด ๆ ย่อมเป็นผู้อันเขา บูชาแล้ว ในประเทศนั้น ๆ ทีเดียว

คาถาธรรมบท ปกิณณกวรรคที่ ๒๑

สมาธิ และปัญญา

สมาธิ และ **ปัญญา** เป็นของที่ต้องอบรมให้มีขึ้น และมักจะไปคู่กันได้เสมอ ด้วยการอบรมจิต ที่เรียกว่า **การเจริญภาวนา** ผู้ใดตั้งใจเจริญภาวนา เป็นพรประเสริฐยิ่งกว่าการมีศีล

คำว่า **ภาวนา** แปลว่า การทำให้เกิดขึ้น การเจริญ หรือการบำเพ็ญ แต่ความหมายที่ดีที่สุด น่าจะเป็นแปลว่า **การฝึกอบรมจิต** ฝึกอบรมจิตให้เกิดอะไร ให้เกิดความสงบ หรือ อบรมจิตให้เกิดปัญญารู้แจ้งความจริงของชีวิตจนพ้นทุกข์

การอบรมจิตให้เกิดความสงบ มีชื่อว่า **สมถภาวนา** แปลว่า อบรมให้จิตเป็นสมาธิ (คำว่า ความสงบ สมาธิ และสมถะ มีความหมายเดียวกัน ใช้แทนกันได้) การอบรมจิตให้เกิดปัญญาที่แรงกล้าจน สามารถตัดอวิชชา และทำให้พ้นทุกข์บรรลุธรรมได้ เรียกว่า **วิปัสสนา ภาวนา** (คำว่า ปัญญา หรือวิปัสสนาใช้แทนกันได้ เช่นกัน) ดังนั้น คำว่า **สมาธิ และ ปัญญา** ที่ทำให้พ้นทุกข์ได้นี้ อาจแทนเป็นภาษาธรรมได้ว่า **สมถะ และวิปัสสนา**

การทำให้จิตเป็นสมาธิ (**สมถภาวนา**) มีได้หลายวิธี เช่น **การเพ่งกสิณ** เมื่อจิตเป็นสมาธิสงบ ตั้งมั่นดีแล้ว ถือเป็นจิตที่คู่ควรแก่งาน คือ เมื่อมีสมาธิแล้ว ก็ควรจะน้อมจิตไปพิจารณา **ไตรลักษณ์** ความไม่เที่ยงของสังขารว่า เป็น **อนิจจัง** คือไม่เที่ยง เป็น **ทุกขัง** คือ เป็นทุกข์ ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไป และเป็น **อนัตตา** คือ ไม่เป็นไปตามความต้องการของเรา ไม่ถือเป็นตัวตนที่แท้จริง ขั้นตอนในการพิจารณาไตรลักษณ์จนรู้แจ้ง เรียกว่าเป็น **วิปัสสนาภาวนา** ซึ่งจะทำให้ตัดอวิชชาได้ ทำให้ตัดวัฏฏสงสาร ไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

ถ้าจิตสงบจากการเพ่งกสิณ จนเป็นสมาธิตั้งมั่น แต่ก็พอใจอยู่แค่นั้น มีความสุขอยู่ในสมาธิ เพราะสมาธิก็มีความสุขมาก และไม่ดำเนินจิตต่อไปพิจารณาไตรลักษณ์ คือ ไม่เจริญปัญญาหรือวิปัสสนาต่อ จิตก็จะเป็นเพียง สมถภาวนา เมื่อสิ้นชีพจะไปเกิดเป็นพรหม เมื่อหมดบุญก็กลับมาเวียนว่ายตายเกิดต่อไป ดังเช่น พระอาจารย์ของพระพุทธองค์คือ ท่าน อุทกดาบส และอาฬารดาบส

สมาธิจากการเพ่งกสิณ จะน้อมไปเจริญปัญญาต่อหรือไม่ก็ได้ แต่สมาธิที่ได้จากการเจริญ **สติปัฏฐานสี่ จะได้ทั้งสมาธิและปัญญา** คู่กันไปเสมอ สติปัฏฐานสี่ จึงเป็นทางสายเอก สู่พระนิพพาน ถือเป็นภาคปฏิบัติของ สมถะและวิปัสสนา มีค่ามาก แม้ในชื่อจะมีสี่อย่าง (สี่อย่างนี้ ในรายละเอียดมากกว่านี้ มีเป็นหลายสิบอย่าง) แต่ถ้าปฏิบัติเพียงอย่างเดียว เหมือนได้ทำทั้งหมด จึงถือได้ว่า **สติปัฏฐานสี่ เป็นหัวใจของการภาวนา**

ตัวอย่างของสติปัฏฐานสี่ ได้แก่ **อานาปานสติ** หรือการเจริญสติ รู้ลมหายใจ **กายานุสติ** การมีสติ พิจารณาร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นความเคลื่อนไหว อิริยาบถ (เช่น ยุบหนอ พองหนอ) หรือ **จิตตานุสติ** การเจริญสติ ดูจิตใจของตนเอง เมื่อเกิดนามธรรมใด ๆ ในใจก็ให้รู้ทัน ไม่หลงตาม ไม่ยึดมั่น เป็นต้น

สติปัฏฐานสี่ ยังมีรายละเอียดอีกมาก ผู้ที่สนใจควรศึกษาจากพระไตรปิฎก จะไม่ขอกล่าวรายละเอียดในเล่มนี้

พุทธพจน์

อุฏฺฐานวโต สติมโต
สุจิกมฺมสฺส นิสมฺมการิโน
สญฺญตสฺส จ ธมฺมชีวิโน
อปฺปมตฺตสฺส ยโสภิวฑฺฒติ

ยศย่อมเจริญแก่ผู้ขยัน
มีสติ มีการงานสะอาด
ทำงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง
เป็นอยู่โดยชอบธรรม ไม่ประมาท

เวลามสูตร

(พระสูตร ที่กล่าวถึงลำดับแห่งอานิสงส์ของการกระทำดี)

ดูกรคฤหบดี เรื่องเคยมีมาแล้ว มีพราหมณ์ชื่อ เวลามะ พราหมณ์ผู้นั้นได้ให้ทานเป็นมหาทานอย่างนี้ คือ ได้ให้ถาดทองเต็มด้วยรูปิยะ ๘๔,๐๐๐ ถาด ถาดรูปิยะเต็มด้วยทอง ๘๔,๐๐๐ ถาด ถาดสำริดเต็มด้วยเงิน ๘๔,๐๐๐ ถาด ให้ช้าง ๘๔,๐๐๐ เชือก มีเครื่องประดับล้วนเป็นทอง มีธงทอง คลุมด้วยข่ายทอง ให้รถ ๘๔,๐๐๐ คัน หุ้มด้วยหนังราชสีห์ หนังเสือโคร่ง หนังเสือเหลือง ผ้ากัมพลเหลือง มีเครื่องประดับล้วนเป็นทอง มีธงทองคลุมด้วยข่ายทอง ให้แม่โคนม ๘๔,๐๐๐ ตัว มีน้ำนมไหลสะดวกใช้ภาชนะเงินรองน้ำนม ให้หญิงสาว ๘๔,๐๐๐ คน ประดับด้วยแก้วมณีและแก้วกุณฑล ให้บัลลังก์ ๘๔,๐๐๐ ที่ ลาดด้วยผ้าโกเชาว์ ลาดด้วยขนแกะสีขาว เครื่องลาดมีสัณฐานเป็นช่อดอกไม้มีเครื่องลาดอย่างดีทำด้วยหนังชะมด มีเครื่องลาดเพดาน มีหมอนข้างแดงทั้งสอง ให้ผ้า ๘๔,๐๐๐ โกฏิ เป็นผ้าเปลือกไม้ ผ้าแพร ผ้าฝ้าย เนื้อละเอียด จะป่วยกล่าวไปไยถึงข้าว น้ำ ของเคี้ยวของบริโภค เครื่องลูบไล้ ที่นอน .....

ดูกรคฤหบดี ทานที่บุคคลเชื้อเชิญท่านผู้ถึงพร้อมด้วยทิฐิผู้เดียวบริโภค มีผลมากกว่าทานที่เวลามพราหมณ์ให้แล้ว

ดูกรคฤหบดี ......ทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้ **ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยทิฐิ**ร้อยท่านบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยทิฐิผู้เดียวบริโภค

ทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้ **พระสกทาคามี** ผู้เดียวบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยทิฐิร้อยท่านบริโภค

ทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้ **พระสกทาคามี** ร้อยท่านบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้พระสกทาคามีผู้เดียวบริโภค

ทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้ **พระอนาคามี** ผู้เดียวบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้พระสกทาคามีร้อยท่านบริโภค

ทานที่บุคคลเชื้อเชิญ **พระอนาคามี** ร้อยท่านบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญพระอนาคามีผู้เดียวบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้ **พระอรหันต์** ผู้เดียวบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลเชื้อเชิญให้พระอนาคามีร้อยท่านบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้ **พระอรหันต์** ร้อยท่านบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้พระอรหันต์ผู้เดียวบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้ **พระปัจเจกพุทธเจ้า** รูปเดียวบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้พระอรหันต์ร้อยรูปบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้ **พระปัจเจกพุทธเจ้า** ร้อยรูปบริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้พระปัจเจกพุทธเจ้ารูปเดียวบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้ **พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า** บริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้พระปัจเจกพุทธเจ้าร้อยรูปบริโภค

ทานที่บุคคลถวายให้**ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข** บริโภค มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าบริโภค

การที่บุคคลสร้าง **วิหาร** ถวายสงฆ์ผู้มาจากจาตุรทิศ มีผลมากกว่าทานที่บุคคลถวายให้ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขบริโภค

การที่บุคคล **มีจิตเลื่อมใสถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์เป็นสรณะ** มีผลมากกว่าทานที่บุคคลสร้างวิหารถวายสงฆ์อันมาจากจาตุรทิศ

การที่บุคคลมีจิตเลื่อมใส **สมาทานสิกขาบท** คือ งดเว้นจากปาณาติบาต ฯลฯ จากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็น

ฐานะแห่งความประมาท มีผลมากกว่าการที่บุคคลมีจิตเลื่อมใสถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์เป็นสรณะ (**ข้อนี้คือเบญจศีล หรือ ศีลห้า**)

การที่บุคคล **เจริญเมตตาจิต** โดยที่สุดแม้เพียงเวลาสูดดมของหอมมีผลมากกว่าการที่บุคคลมีจิตเลื่อมใสสมาทานสิกขาบท คือ งดเว้นจากปาณาติบาต ฯลฯ

และการที่บุคคลเจริญ **อนิจจสัญญา** แม้เพียงเวลาลัดนิ้วมือ มีผลมากกว่าการที่บุคคลเจริญเมตตาจิตโดยที่สุดแม้เพียงเวลาสูดดมของหอม ฯ (หมายเหตุ...อนิจจสัญญา คือการคิดว่าร่างกายและสังขารทั้งปวง เป็นของไม่เที่ยง)

เวลามสูตร (๒๒๔)

พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๓ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๕

พุทธพจน์

มาวมญฺเญถ ปุญฺญสฺส

น มตฺตํ อาคมิสฺสติ

อุทพินฺทุนิปาเตน

อุทกุมฺโภปิ ปูรติ

อาปูรติ ธีโร ปุญฺญสฺส

โถกํ โถกมฺปิ อาจินํ

อย่าดูถูกบุญว่าเล็กน้อยจักไม่สนองผล

น้ำตกจากเวหาทีละหยาด ๆ ยังเต็มตุ่มได้

นักปราชญ์สะสมบุญทีละเล็กละน้อย

ย่อมเต็มด้วยบุญได้เช่นกัน

บทสวดมนต์

คำบูชาพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ

อิเมหิ สักกาเรหิ ตัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม

อิเมหิ สักกาเรหิ ตัง ธัมมัง อะภิปูชะยามิ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

อิเมหิ สักกาเรหิ ตัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ

บทกราบพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา
พุทธังภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบ)

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม
ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
สังฆังนะมามิ (กราบ)

คำนมัสการพระรัตนตรัย

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

ไตรสรณคมน์

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

บทสวดสรรเสริญ พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ

พระพุทธคุณ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ

วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู

อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ

สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ ฯ

พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เป็นผู้ไกลจากกิเลส เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่ฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งไปกว่า เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม เป็นผู้มีความจำเริญจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ ดังนี้

พระธรรมคุณ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม

สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก

โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ ฯ

พระธรรมเป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสไว้ดีแล้ว เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาล เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกับผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว เป็นสิ่งที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน ดังนี้

พระสังฆคุณ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา

เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย

อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ ฯ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด ปฏิบัติดีแล้ว สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด ปฏิบัติตรงแล้ว สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด ปฏิบัติสมควรแล้ว ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่ นับเรียงตัวบุรุษได้ ๘ บุรุษ นั่นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา เป็นผู้ควรแก่การต้อนรับ เป็นผู้ควรแก่ทักษิณาทาน เป็นผู้ที่ควรแก่การทำอัญชลี เป็นเนื้อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า ดังนี้

พุทธชัยมงคลคาถา (ถวายพรพระ คาถาพาหุง)

พาหุง สะหัสสะมะภินิม มิตะสาวุธันตัง ครีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง

ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม* ชะยะมังคะลานิ

(* ถ้าสวดให้คนอื่นใช้คำว่า เต (แปลว่า ท่าน)

สวดให้ตัวเองใช้คำว่า เม (แปลว่า ข้าพเจ้า)

พระยามารผู้นิรมิตแขนได้ตั้งพัน ถืออาวุธครบมือ ขี่ช้างชื่อครีเมขละ พร้อมด้วยเสนามารโห่ร้องกึกก้อง พระจอมมุนี เอาชนะได้ด้วย ธรรมวิธี มีทานบารมี เป็นต้น ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะสัพพะรัตติง โฆรัมปะนาฬะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง

ขันตีสุทันตะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม* ชะยะมังคะลานิ

อาฬะวกะยักษ์ผู้มีจิตกระด้าง ปราศจากความอดทน ดุร้าย สู้รบกับพระพุทธเจ้าอย่างทรหด ยิ่งกว่ามาร อยู่ตลอดราตรี พระจอมมุนีก็เอาชนะได้ ด้วยขันติวิธี ที่ทรงฝึกมาอย่างดี ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง ทาวัคคิจักกะมะสะนีวะ สุทารุณันตัง

เมตตัมพุเสกะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม* ชะยะมังคะลานิ

พญาช้างชื่อ นาฬาคีรี ตกมันดุร้าย ประดุจไฟป่า มีกำลังเหมือนจักราวุธ และสายฟ้า พระจอมมุนีก็เอาชนะได้ ด้วยวิธี รดด้วยน้ำ คือเมตตา ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทารุณันตัง ธาวันติโย ชะนะปะถังคุลิมาละวันตัง

อิทธีภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม* ชะยะมังคะลานิ

โจรชื่อ องคุลีมาล ถือดาบเงื้อง่า วิ่งไล่ฆ่า พระพุทธองค์ไปตลอดทาง ๓ โยชน์ พระจอมมุนีก็เอาชนะได้ ด้วยการกระทำอิทธิฤทธิ์ ทางใจ ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

กัตตวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา จิญจายะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเฌ

สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม* ชะยะมังคะลานิ

นางจิญจมาณวิกา นำไม้มีสัณฐานกลมมาผูกที่ท้อง ทำอาการประหนึ่งว่ามีครรภ์ ใส่ร้ายพระพุทธเจ้าท่ามกลางฝูงชน พระจอมมุนีก็เอาชนะได้ ด้วยวิธีสงบ ระงับพระหฤทัยอันงดงาม ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

สัจจัง วิหายะ มะติสัจจะกะวาทะเกตุง วาทาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง

ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม* ชะยะมังคะลานิ

สัจจกนิครนถ์ ผู้ถือตัวว่าฉลาด เป็นนักโต้วาทะชั้นยอด สละเสียซึ่งสัจจะ เป็นคนมืดบอดยิ่งนัก ตั้งใจมาโต้วาทะหักล้างพระพุทธองค์ พระจอมมุนี เอาชนะได้ ด้วยแสงสว่างจ้าแห่งปัญญา ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

นันโทปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง ปุตเตนะเถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต

อิทธูปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม* ชะยะมังคะลานิ

พระยานาคชื่อ นันโทปนันทะ ผู้มีความรู้ผิด มีฤทธิ์มาก พระจอมมุนีเอาชนะได้ ด้วยการให้พระโมคคัลลานะเถระ ไปปราบด้วยวิธีแสดงฤทธิ์ที่เหนือกว่า ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

ทุคคาหะ ทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง พรัหมัง วิสุทธิชุติมิทธิพะกาภิธานัง

ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม* ชะยะมังคะลานิ

พรหมผู้มีนามว่า พกพรหม มีฤทธิ์และสำคัญตนว่าเป็นผู้รุ่งเรืองด้วยคุณอันบริสุทธิ์ มีทิฐิที่ถือผิดรัดรึงอยู่อย่างแน่นแฟ้น พระจอมมุนี เอาชนะได้ด้วยวิธีเทศนาญาณ ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

เอตาปิ พุทธะชะยะมังคะละ อัฏฐะคาถา โยวาจะโน ทินะทิเน สะระเต มะตันที

หิตวานะเนกะวิวิธานิ จุปัทวะานิ โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ

คนมีปัญญาสวดพุทธชัยมงคล คาถาทั้ง ๘ นี้เป็นประจำโดยไม่เกียจคร้าน พึงขจัดอุปัทวันตรายทั้งหลายได้ บรรลุถึงซึ่งพระนิพพานอันเป็นสุข

มหาการุณิโก

มหาการุณิโก นาโถ หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปูเรตวา ปาระมี สัพพา ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เม* ชะยะมังคะลังฯ

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระผู้ทรงเป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ทรงประกอบด้วยพระมหากรุณา ทรงบำเพ็ญพระบารมีทั้งปวงเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สรรพสัตว์ ทรงบรรลุพระสัมโพธิญาณอันสูงสุด ด้วยการกล่าวสัจจะวาจานี้ ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า

ชะยันโต โพธิยา มูเล สักยานัง นันทิวัฑฒะโน
เอวัง อะหัง วิชะโย โหมิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล

อะปะราชิตะปัลลังเก สีเส ปะฐะวิโปกขะเร
อะภิเสเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมทะติฯ

ขอข้าพเจ้าจงมีชัยชนะในชัยมงคลพิธี ดุจพระจอมมุนีผู้ยังความปีติยินดีให้เพิ่มพูนแก่ชาวศากยะ ทรงมีชัยชนะมาร ณ โคนต้นมหาโพธิ์ทรงถึงความเป็นเลิศยอดเยี่ยม ทรงปีติปราโมทย์อยู่เหนืออชิตบัลลังก์อันไม่รู้พ่าย ณ โปกขรปฐพี อันเป็นที่อภิเษกของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ฉะนั้นเถิด

สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุหุฏฐิตัง
สุขะโณ สุมุหุตโต จะ สุยิฏฐัง พรัหมะจาริสุ

ปะทักขิณัง กายะกัมมัง วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง ปะณิธี เต ปะทักขิณา
ปะทักขิณานิ กัตวานะ ละภันตัตเถ ปะทักขิเณฯ

เวลาที่กำหนดไว้ดี งานมงคลดี รุ่งแจ้งดี ความพยายามดี ชั่วขณะหนึ่งดี ชั่วครู่หนึ่งดี การบูชาดี แด่พระสงฆ์ผู้บริสุทธิ์ กายกรรมอันเป็นกุศล วจีกรรมอันเป็นกุศล มโนกรรมอันเป็นกุศล ความปรารถนาดีอันเป็นกุศล ผู้ได้ประพฤติกรรมอันเป็นกุศล ย่อมประสบความสุขโชคดี เทอญ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เม*

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า ขอเหล่าเทพยดาทั้งปวงจงรักษาข้าพเจ้า ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า ขอความสุขสวัสดีทั้งหลาย จงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เม*

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า ขอเหล่าเทพยดาทั้งปวงจงรักษาข้าพเจ้า ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม ขอความสุขสวัสดีทั้งหลาย จงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เม*

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า ขอเหล่าเทพยดาทั้งปวงจงรักษาข้าพเจ้า ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ ขอความสุขสวัสดีทั้งหลาย จงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อ

คำแผ่เมตตาให้สรรพสัตว์

สัพเพสัตตา สัตว์ทั้งหลาย ที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น

อะเวรา โหนตุ จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

อัพยาปัชฌา โหนตุ จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้พยาบาท เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย

อนีฆา โหนตุ จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย

สุขีอัตตานัง ปะริหะรันตุ จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด

บทกรวดน้ำ (อุทิศส่วนกุศล)

อิทัง เม มาตาปิตูนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ มาตาปิตะโร

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่มารดา บิดา ของข้าพเจ้า

ขอให้มารดา บิดา ของข้าพเจ้า จงมีความสุข

อิทัง เม ญาตินัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า

ขอให้ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า จงมีความสุข

อิทัง เม ครูปัชฌายาจริยานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ครูปัชฌายาจริยา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแด่ ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ของข้าพเจ้า ขอให้ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ จงมีความสุข

อิทัง สัพพะ เทวะตานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพ เทวา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่เทวดาทั้งหลาย ขอให้เทวดาทั้งหลายจงมีความสุข

อิทัง สัพพะเปตานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพ เปตา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่เปรตทั้งหลาย ขอให้เปรตทั้งหลาย จงมีความสุข

อิทัง สัพพะ เวรีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพเวรี

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย ขอให้เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย จงมีความสุข

อิทัง สัพพะสัตตานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพสัตตา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ขอให้สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงมีความสุข

ขอขอบพระคุณ

หนังสือเล่มนี้ สำเร็จมาเป็นรูปเล่มที่สวยงาม และเต็มไปด้วยธรรมอันล้ำค่าของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เผยแพร่ออกมาได้อย่างนี้ ด้วยความช่วยเหลือของบุคคลจำนวนมาก

สำหรับภาพประกอบที่งดงามจำนวนมาก ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณรุ้งนภา พันจบศิลป์ คุณถาวร เกียรติธนากร

ขอขอบคุณ สมาชิกในครอบครัวทุกท่านที่เป็นกำลังใจ พ.ญ.ใจทิพย์ ไพบูลย์ พ.ญ.นลินี ไพบูลย์ ผู้ให้นโยบายที่จะเผยแพร่ธรรม สู่ประชาชนให้มากที่สุด ตลอดจนทุกท่านที่ได้อ่าน ได้ปฏิบัติ และช่วยกันเผยแพร่หนังสือ ขออนุโมทนาในความดีของทุกท่าน และกุศลความดีงามใด อันพึงมีจากหนังสือเล่มนี้ ขอมีส่วนแด่ท่านเหล่านี้ด้วย ขอให้ทุกท่านมีความเจริญ ในธรรมทุกท่านเทอญ

พรประเสริฐ เกิดได้ ในดวงจิต
เพียงแค่คิด ดีงาม ตามวิถี
ละความชั่ว ไม่เกลือกกลั้ว ทำแต่ดี
เพียรให้มี จิตผ่องใส ได้ปัญญา

ปัญญานั้น จึงจะตัด ซึ่งความทุกข์
ที่เร้ารุก ตัวเรา และวงศา
ให้ก่อเกิด แก่เจ็บ ตายตามมา
ด้วยปัญญา จึงตัดทุกข์ สุขนิรันดร์

ผู้ประสงค์จะได้รับหนังสือเล่มนี้ กรุณาติดต่อได้ที่....

น.ท. น.พ. จักรพงศ์ ไพบูลย์ โทร. ๐๘-๑๓๗๒-๘๐๗๓

คุณกาญจนา กุณฑียะ โทร. ๐-๒๘๓๔-๙๒๒๒ ต่อ ๑๑๑๔ หรือ ๐๘-๑๘๕๙-๙๕๒๗

คุณขนิษฐา ประสงค์ โทร. ๐-๒๘๓๔-๙๒๒๒ ต่อ ๑๑๑๕ หรือ ๐๘-๕๑๑๑-๓๐๑๐

ขอฝากพร อันประเสริฐ เลิศในจิต
ดุจมิ่งมิตร เคียงใจ ให้สุขสันต์
คือ "ธรรมะ" ช่วยคุ้มครอง ทุกคืนวัน
ทุกสิ่งอัน จักสมได้ ด้วย "ธรรม" เอย

พรอันประเสริฐ

โดย น.ท. น.พ. จักรพงศ์ ไพบูลย์